

Prokuratuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase seadusega muudetakse prokuratuuriseadust (ProkS). Muudatustega suurendatakse prokuratuuri vastutust riikliku süüdistuse esitamisel, tõstetakse prokuröride kvalifikatsiooni ja professionaalsust, muudetakse riigi peaprokuröri ametiaeg üheks seitsmeaastaseks perioodiks sõltumatus kinnitamiseks ning kaotatakse eriprokuröride teenistuskohad. Töö kvaliteedi tõstmise huvides nähakse ette juhtivate riigiprokuröride ning vanemprokuröride ametikohade muutmine tähtajaliseks ning luuakse võimalus ringkonnaprokuratuuri tööpiirkondades paindlikumalt prokuröre ühelt kohalt teisele viia. Töökorralduse efektiivsuse huvides peab prokurör olema valmis täitma tööülesandeid kogu oma tööpiirkonna ulatuses, mitte üksnes enda ametikoha asukohaks olevas omavalitsusüksuses. Korrastatakse distsiplinaarmenetluse regulatsiooni. Muudatused on vajalikud prokuratuuri töökorralduse ajakohastamiseks, vastutuse suurendamiseks ning juhtimis- ja karjäärisüsteemi läbipaistvamaks muutmiseks.

Kavandatud muudatused ei suurenda inimeste ega ettevõtete halduskoormust.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeriumi kriminaalpoliitika osakonna kriminaalkoostöö ja õigusloome talituse nõunik Einar Hillep (enar.hillep@justdigi.ee) koostöös riigi peaprokuröri Astrid Asiga (astrid.asi@prokuratuur.ee) ning juhtiva riigiprokuröri Dilaila Nahkur-Tammiksaarega (dilaila.nahkur-tammiksaar@prokuratuur.ee). Eelnõu ja seletuskirja toimetab õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõukohase seadusega muudetakse prokuratuuriseaduse redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 14.03.2025, 20.

Kooskõlas Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ (edaspidi *HÕNTE*) § 1 lõike 2 punktiga 5 ei ole seaduse väljatöötamiseks koostatud väljatöötamiskavatsust, sest seaduseelnõu seadusena rakendamisega ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju. Tegemist on prokuratuuri töökorraldust käsitlevate muudatustega.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälte enamus, sest ei muudeta seadust, mille vastuvõtmiseks on Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) § 104 kohaselt vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust.

2. Seaduse eesmärk

- ProkS-i muutmise eesmärk on ajakohastada seaduses sätestatud ühtsema ja paindlikuma prokuröriteenistuse töökultuuri ja õiguskeskkonna saavutamiseks, lahendada töös tekkinud küsimusi, parandada prokuröriteenistuse konkurentsivõimelisust. Oluline on tõsta prokuratuuri suutlikkust ennetada, takistada ja lahendada süütegusid ja viia ellu edukat karistuspoliitikat. Muudatustega tagatakse kriminaalmenetlustes ühtsed otsused, eriti edasikaebamise küsimustes, mis on prokuratuuri institutsionaalne, mitte

üksikprokuröri ülesanne;

Muudatustega hõlbustatakse prokuröride prokuratuurisest liikumist, toetatakse riigiasutuste omavahelist koostööd, mitmekesistatakse riigilt väljaõppe saanute karjäärivõimalusi prokuratuuriteenistuses. Avaliku teenistuse seadus (ATS) kehtib prokuröriteenistusele ProkS-is sätestatud erisustega. Muudatusettepanekute juures arvestatakse kehtiva ATS-i lähteväärtustega – avatus, läbipaistvus, paindlikkus, professionaalsus, efektiivsus, asjatundlikkus ja usaldusväarsus. ProkS-is täpsustatakse distsiplinaarmenetluse reegleid, arvestades ATS-i põhimõtteid. Oluline on, et ka prokuröriteenistuses oleksid juhtivatel teenistuskohadel pädevad ja kvalifitseeritud teenistujad. Õiguspärase ootuse printsiibi järgimise tagamiseks kavandatakse rakendussäte, mille kohaselt loetakse praegu määramata ajaks ametisse nimetatud juhtivad riigiprokurörid ning vanemprokurörid ametisse nimetatuks kuni 2028. a septembrini, kui nad on teenistuses olnud viis või rohkem aastat. Kui nende prokuröriteenistuse aeg juhtiva riigiprokurörina või vanemprokurörina on lühem kui viis aastat, loetakse nad ametisse nimetatuks viieks aastaks nende ametisse nimetamise päevast arvates.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-ga 1 muudetakse ProkS-i.

ProkS-i § 2 täiendamine lõikega 3. Muudatust ajendas tegema hiljutine politseijuhtide kohtuasi. Riigikohus märkis oma õigeksmõistvas lahendis 1-24-244¹ mh seda, et prokuratuuri kassatsioon põhineb materiaalõiguse ekslikul tõlgendusel ja jääb tagajärjetuks. Kohtu seisukohast ei ole ka kõigi süüdistuses toodud faktiväidete õigsust eeldades võimalik jõuda järeldusele, et süüdistatavad panid toime kelmuse ja ametialase võltsimise. Seetõttu ei käsitletud kolleegium kassaatori neid väiteid, mis puudutavad tõendite lubatavust ja kohtute võimalikke eksimusi tõendite hindamisel.

Selleks et edaspidi oleks tagatud kassatsiooni esitamisele eelnev põhjalik kontroll prokuratuuri poolt, nähakse ette, et prokurör arutab küsimust riigi peaprokuröri või juhtivprokuröri. Kuigi prokurör on oma ülesannete täitmisel sõltumatu ning tegutseb ainult seaduse alusel ja oma veendumuse järgi, võib paratamatult tekkida olukord, kus juriidilise küsimuse otsustamiseks oleks vaja kaasata teisi prokuröre. Maakohtus teeb otsuse küll üks kohtunik, ent näiteks ringkonnakohtus kolmest liikmest koosnev koosseis, et tagada kvaliteetne ja tulemuslik kohtumenetlus. Veelgi suurem kolleegide kaasamise võimalus on ette nähtud Riigikohtus. Prokuratuurile ei ole sellist kollektiivset lähenemist kehtivas seaduses ette nähtud. Nii võibki tekkida olukord, kus keerulistes juhtumites jääb prokurör üksi, kuigi esindab prokuratuuri kui organisatsiooni. Eelnõus nähakse kassatsiooni esitamisel ette senisest palju suurem riigi peaprokuröri ning juhtivprokuröri vastutus. Eesmärk on parandada prokuratuuri töökorraldust.

Mõnes mõttes on sätestatav kohustus arutada küsimust riigi peaprokuröri või juhtivprokuröri osaliselt tagasipöördumine varem kehtinud regulatsiooni poole, mida kirjeldatakse näiteks Eesti Ekspressi värskes artiklis²: „Kohtueelse menetluse järelevalvet teostas toona üks prokurör. Kohtusse läks teine prokurör. Ringkonnakohtus oli kolmas prokurör ja riigikohtusse läks neljas. Hiljem öeldi, et see ei ole ratsionaalne. Kõik nad pidid ju endale materjali selgeks tegema. Aga sellel süsteemil oli üks suur pluss: värskel pilk. Vaatas üks, vaatas teine, vaatas kolmas ja vaatas neljas – ja nad kõik pidid süvenema.“

¹ [1-24-244/85](#).

² „Tegelesime ainult tapmistele, vägistamistele ja röövimistele. Kõik muu seisis“ - Eesti Ekspress.

Eurojusti andmete kohaselt on prokuröride töö riigiti reguleeritud erinevalt.

Austrias alluvad prokurörid prokuratuuriseaduse kohaselt ülemprokuröri kontrollile, kui nad esitavad kaebusi järgmiste kohtute otsuste peale: regionaalkohus (üksikkohtunik), regionaalkohus (läänikohtunike kohus; Schöffengericht) või vandekohus (Geschworenengericht). See kehtib nii õiguskaitsevahendite suhtes, mille üle otsustab ülemkohus (Supreme Court), kui ka nende suhtes, mille üle otsustab kõrgem regionaalkohus.

Belgias ei vaja prokurör apellatsioonkaebuse esitamiseks apellatsioonikohtule kõrgema prokuröri luba. See on pädeva prokuröri iseseisev õigus eelda peaprokuröri heakskiitu. Töös siiski konsulteeritakse sageli peaprokuröri. Sama põhimõte kehtib ka kassatsioonkaebuse puhul. Lisainfo:

- Kassatsiooni saab esitada ainult apellatsioonikohtu otsuste peale, mitte esimese astme kohtu otsuste peale.
- Kassatsioonikohus ei hinda fakte, vaid ainult menetlusõiguse küsimusi.
- Kassatsioonkaebuse esitab vormiliselt apellatsioonikohtu juures tegutsev peaprokurör.
- Kassatsioonikohtu juures tegutsevad prokurörid ise kaebust ei algata, kuid võivad anda mitteametlikku nõu.
- Konsultatsioon ei ole kohustuslik.

Bulgaarias võib iga prokurör konkreetse asja puhul esitada kaebuse ülemkohtule ning selleks ei ole vaja kõrgema prokuröri luba.

Tšehhis saab ülemkohtusse (nn erakorralise kaebusega) pöörduda ainult ülemprokurör (*Prosecutor General*). Tavapärase apellatsiooni korral võib iga prokurör esitada apellatsiooni kõrgema prokuröri loata. Apellatsioonikohtus esindab prokuratuuri siiski kõrgema taseme prokurör (nn teise astme prokurör), kes võib ka apellatsiooni tagasi võtta. Erakorralise apellatsiooni Ülemkohtusse võib esitada ainult ülemprokurör. Algatus selleks võib tulla kas teise astme prokuratuurist või tema enda algatusel.

Taanis otsustab eraldi sõltumatu nõukogu, millised kriminaalasjad lubatakse Ülemkohtusse. Prokuratuur peab Ülemkohtusse minekuks esitama taotluse selle nõukogule. Otsuse, millised taotlused esitatakse, teeb Taani riigiprokuratuur.

Hispaanias toimub kassatsioonimenetlus toimub kolmes etapis:

- 1) eelmenetlus otsuse teinud kohtus – provintsi-prokuratuur teatab kavatsusest esitada kassatsioonkaebus;
- 2) esitamine ja kontroll – provintsi-prokuratuur ei esita kaebust otse Ülemkohtule, vaid taotleb kassatsiooni tegemist Ülemkohtu prokuratuurilt;
- 3) vormistamine Ülemkohtus – Ülemkohtu prokuratuur kontrollib kaebuse põhjendatust ja seaduslikkust ning kui nõuded on täidetud, esitab selle Ülemkohtule.

Provintsi-prokurörid peavad oma kavatsusest kõrgema astme prokuröridele teada andma.

Soome peaprokurör otsustab, kas anda luba prokuröri kassatsioonitaotlusele Ülemkohtusse ning kes esindab riiklikku süüdistust Ülemkohtus (prokuratuuriseaduse § 11).

Iirimaa prokuröridel on kriminaalasjade menetlemisel teatud ulatuses volitusi, mis on neile delegeerinud riigi peaprokuröri kantselei (Director of Public Prosecutions, DPP), kuid neil ei ole õigust esitada kaebust Iirimaa Ülemkohtusse peaprokuröri loata. Iirimaa Ülemkohus on õigussüsteemi kõrgeim kohus ning kaebus sellesse kohtusse tekib tavaliselt üksnes erandlikel

juhtudel. Esimese astme kohtu / kohtuliku arutamise kohtu otsuse edasikaebamise otsus eeldab – sõltuvalt juhtumist – samuti organisatsiooni kõrgema taseme prokuröri (mõnel juhul ka peaprokuröri enda) heakskiitu. Neid nõudeid ei ole DPP-d käsitlevas asutamiseseaduses sõnaselgelt sätestatud, kuid need tulenevad asutuse poliitikast ja sisekorrast.

Leedus võib esimese astme prokurör ise esitada apellatsiooni, ilma luba küsimata. Kui esimese astme prokurör ei soovi apellatsiooni esitada, võib kõrgem prokurör seda ise teha. Kassatsioonkaebuse Ülemkohtule saab esitada ainult kõrgem prokurör. Praktikas koostab prokurör kaebuse ja kõrgem prokurör vaatab selle üle, teeb parandused ning allkirjastab.

Lätis võib iga prokurör esitada kassatsioonkaebuse Ülemkohtule ning selleks ei ole vaja kõrgema prokuröri heakskiitu.

Malta kriminaalasjades esitab apellatsiooni peaprokurör (*Attorney General*). Prokurörid ei saa iseseisvalt apellatsiooni esitada – alati on vaja kõrgema taseme heakskiitu.

Portugalis ei vaja ükski prokuröride kategooria kassatsiooni esitamiseks kõrgema prokuröri luba.

Rootsis võib ainult peaprokurör esitada kaebuse Ülemkohtule.

Sloveenia seaduse järgi on ainult ülemastme prokurörid (*supreme state prosecutors*) pädevad tegutsema Ülemkohtus.

Norra kriminaalmenetluse seaduse järgi otsustab riigiprokurör apellatsiooni esitamise Ülemkohtule, kuid see peab saama peaprokuröri (*Director of Prosecution*) heakskiidu. Alles siis saadetakse kaebus Ülemkohtule.

ProkS-i § 4 täiendamine lõikega 4. Lõikes 4 sätestatakse Riigiprokuratuuri tööpiirkonnana Eesti riigi territoorium. Riigiprokuratuuri menetletavad kriminaalsjad on maakonnaülesed ja katavad kogu Eestit.

Täiendus on vajalik, kuna praegu ei ole Riigiprokuratuuri tööpiirkonda kindlaks määratud ei ProkS-is ega ka prokuratuuri põhimääruses. Tööülesandeid peab töötaja olema valmis täitma kogu oma tööpiirkonna ulatuses, mitte üksnes oma ametikoha asukohaks olevas omavalitsusüksuses.

Oluline ongi siinkohal silmas pidada, et tööpiirkond erineb töökoha asukohast. ATS-i § 26 lõike 1 punkti 6 järgi loetakse ametikoha asukohaks kohaliku omavalitsuse üksuse territoorium ja seal täidetakse ametikoha ülesandeid. TLS-i § 20 teise lause kohaselt eeldatakse, et töötamise koht lepatakse kokku kohaliku omavalitsuse üksuse täpsusega. Töötaja igapäevase töö asukoht on võimalik määrata sisemise töökorraldusega (nt ametijuhendis, tööjaotuskavas, käskkirjaga vms). Seega tuleneb nii ATS-ist kui TLS-ist nõue, et töö asukoht peab töötajaga olema kokku lepitud kohaliku omavalitsuse tasandil, mis tähendab, et ka seda muuta on võimalik ainult poolte kokkuleppel.

Tehtav täpsustus aitab paremini sisustada tööõiguslikke küsimusi, näiteks ATS-i §-s 44 sätestatud teenistuslähetusse saatmist ja lähetuskulude hüvitamist. Tööülesannete täitmisel väljaspool ametikoha asukohta on tegemist lähetusel. Seega asjaolu, et tööpiirkond määratakse Eesti territooriumina, ei tähenda, et tööülesannete täitmise põhjendatud kulud

(näiteks transpordikulused) ei hüvitata.

ProkS-i § 5 lõike 2 muutmise. Eelnõukohase seadusega kaotatakse 2004. aastal prokuratuuriseaduse ja karistusseadustiku muutmise seadusega (Riigikogus kandis see eelnõu numbrit 198 SE³) loodud eriasjade prokuröri ametikoht, mistõttu tuleb seadusest välja jätta viited eriasjade prokuröridele.

Nimelt loodi 2004. aastal ringkonnaprokuratuuridesse eriasjade prokuröri ametikohad. Loomise ajal olid nimetatud ametikohad kõrgema ametipalgaga. Eriasjade prokurörid tegelesid korruptsiooni ning kuritegelike ühendustega seotud raskete kuritegudega, kusjuures nende tööpiirkond oli kogu ringkonnaprokuratuuri tööpiirkond. Eriasjade prokuröri ametikoht kui selline on end ammendanud, kuna igas piirkonnas on loodud raskete ja peitkuritegude osakonnad. Ringkonnaprokurörid tegelevadki praegu spetsiifiliste kuritegudega, nagu narkokuritegevus, sh organiseeritud narkokuritegevus, Kaitsepolitsei uuritavad kuriteod jne. Töö on ühtlustunud ja spetsiifilisi ülesandeid, mis kuidagi eristuksid ringkonnaprokuröri tööst, eriasjade prokuröri ei ole. Eriasjade prokurörid tegid ringkonnaprokuratuurides tavalise ringkonnaprokuröri tööd, mistõttu pole põhjendatud neid ametikohti tasustada tavalise ringkonnaprokuröri tööga võrreldava töö tegemise eest kõrgema ametipalgaga ega ka säilitada.

Praeguse töökorralduse järgi on kõige keerulisemad kriminaalasjad Riigiprokuratuuris. Lisaks on loodud majandus- ja korruptsiooniasjade ringkonnaprokuratuur, kuhu liikusid ka mõlemad senised eriasjade prokurörid. Eriasjade prokuröre prokuratuuris enam ei ole. Selline tööjaotus jäi ajale jalgu juba seetõttu, et väga kaalukate asjade puhul võib olla vaja suuremat meeskonda ning kriminaalmenetluse juhtimiseks ei piisa üksnes ühest ükskõik kui võimekast prokurörist.

ProkS-i § 5 lõike 3 muutmise. Muudatuse eesmärk on anda valdkonna eest vastutavale ministrile volitus ringkonnaprokuratuuri asukohta ja tööpiirkonna kehtestamiseks. Seni on seda tehtud Vabariigi Valitsuse määrusega⁴. Selliste otsustuste tegemine on pigem justiits- ja digiministri kui valdkonnaga vahetult kursis oleva ministri pädevuses.

Samuti on muudatuse eesmärk sätestada seaduse tasandil, et ringkonnaprokuratuuri prokuröri tööpiirkond on kogu ringkonnaprokuratuuri piirkond. Tööülesandeid peab töötaja olema valmis täitma kogu oma tööpiirkonna ulatuses. Oluline on siinkohal silmas pidada, et tööpiirkond erineb töökoha asukohast. ATS-i § 26 lõike 1 punkti 6 järgi loetakse ametikoha asukohaks kohaliku omavalitsuse üksuse territoorium, kus täidetakse ka ametikoha ülesandeid. TLS-i § 20 teise lause kohaselt eeldatakse, et töö tegemise koht lepatakse kokku kohaliku omavalitsuse üksuse täpsusega. Töötaja igapäevase töö asukohta võib määrata sisetöökorraga (nt ametijuhendis, tööjaotuskavas, käskkirjaga vms). Seega tuleb nii ATS-ist kui TLS-ist nõue, et töö asukoht peab töötajaga olema kokku lepitud kohaliku omavalitsuse tasandil, mis tähendab, et ka seda muuta on võimalik ainult poolte kokkuleppel.

Tehtav täpsustus aitab paremini sisustada tööõiguslikke küsimusi, näiteks ATS-i §-s 44 sätestatud teenistuslähetusse saatmist ja lähetuskulude hüvitamist. Tööülesannete täitmisel väljaspool ametikoha asukohta on tegemist lähetusel. Seega ei tähenda asjaolu, et tööpiirkond määratakse kogu ringkonnaprokuratuuri territooriumina, nagu ei hüvitataks tööülesannete täitmise põhjendatud kulused (nt transpordikulud).

ProkS-i § 5 täiendamine lõikega 3¹. Muudatuse eesmärk on sätestada seaduse tasandil võimalus paindlikumaks töökorralduseks, kuna prokuröridel võib tekkida vajadus osaleda

³ [Eelnõu - Riigikogu](#).

⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/130012024012>.

mõne teise ringkonnaprokuratuuri piirkonnas toimivas menetluses. Samuti esineb juhtumeid, kus prokurör vahetab tööpiirkonda ehk asub tööle teise ringkonnaprokuratuuri, kuid menetleb oma pooleliolevaid kohtuasju veel vanas piirkonnas edasi. Sellisele tegevusele on kaitsjad esitanud vastuväiteid, kuid puuduvad igasugused mõistlikud argumendid, miks prokurör ei võiks prokuratuuri ehk riigi esindajana menetleda kriminaalasja muus piirkonnas. Õigusselguse huvides on põhjendatud sätestada seaduse tasandil prokuratuuri töökorralduslike vajaduste kohane paindlik võimalus. Samuti aitab muudatus leevendada täitmata ametikohtade tõttu tekkivat töökoormust ka teise piirkonna prokuröride abiga. Lisaks võib suuremahuliste ja keerukate asjade puhul tekkida vajadus määrata asjaga tegelema mitu prokuröri. Mõistlikum on seda teha sama valdkonna, kuid mitte tingimata sama piirkonna prokuröridega.

ProkS-i § 5 lõike 4 muutmine. Muudatus on tingitud asjaolust, et kehtiva lõike 4 tekst ei ole enam asjakohane, kuna prokuratuuris ei ole enam piirkondlikke osakondi.

Kuna ringkonnaprokuratuuri osakondadeks jaotumine on töökorraldusliku iseloomu ja tähtsusega küsimus, on põhjendatud jätta selle otsustamine valdkonna eest vastutava ministri asemel peaprokuröri pädevusse. Ühtlasi on optimaalse töökorralduse tagamiseks põhjendatud anda ringkonnaprokuratuuri juhtivprokuröri pädevusse õigus prokuröri üleviimiseks samas ringkonnaprokuratuuri tööpiirkonnas ühest osakonnast teise. Küll aga, nagu eespool korduvalt märgitud, ei ole võimalik ilma prokuröri nõusolekuta muuta tema ametikoha asukohta.

ProkS-i § 7 lõike 1 muutmine. 2004. a ProkS-is⁵ tehtud muudatusega sooviti sisuliselt ümber kujundada abiprokuröri institutsioon, mh asendati seaduses sõna „abiprokurör“ sõnaga „prokuröri abi“. Eelnõu seletuskirja⁶ kohaselt on prokuröri abi avaliku konkursi korras ametisse võetud isik, kellel on kõrgharidus ja kes tegutseb prokuröri juhendamisel. Prokuröri abidel peab olema kõrgharidus, kuid see ei pea olema juriidiline ega ka akadeemiline. Süsteemi loomise üks mõtte oli see, et saaks vajaduse korral tööle võtta näiteks majandusharidusega inimese, kes oleks prokurörile abiks majanduskuritegude menetlemisel.

Muu hulgas täiendati ProkS-i § 15 lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: „(1¹) Prokuröri abiks võib nimetada teovõimelise vähemalt 21-aastase Eesti kodaniku, kellel on kõrgharidus, kes valdab eesti keelt seadusega või seaduse alusel kehtestatud ulatuses, on kõrgete kõlbeliste omadustega ning kellel on vajalikud võimed ja isikuomadused.“

2015. a jõustunud ProkS-i muudatusega⁷ ühtlustati taas prokuröri abi ja teiste prokuröride haridusnõuded. Prokuröri abile esitatavaid nõudeid reguleerinud erinorm ProkS-i § 15 lõige 1¹ tunnistati kehtetuks.

Nii nagu seaduseelnõu 802SE seletuskirjas⁸ tõdetakse, et reformist möödunud kümne aasta jooksul sai selgeks, et prokuröri abi töö eeldab siiski head õigusosalast akadeemilist haridust, kuna kriminaalmenetlus on muutunud õiguslikult üha keerukamaks. Prokuröri abi esindab prokuratuuri kohtueelse menetluse juhtimisel ning riiklikku süüdistust kohtus sarnaselt teiste prokuröridega. Ainsa sisulise erinevusena on prokuröri abi pädevust kriminaalmenetluses piiratud ProkS-i § 7 lõikes 2 sätestatud tingimusega: prokuröri abi võib täita prokurörile pandud ülesandeid üldkorras kohtusse saadetud kriminaalasjade kohtulikus menetluses ulatuses, milleks on teda konkreetses kriminaalmenetluses volitanud kõrgemalseisev prokurör.

---

⁵ [Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seadus–Riigi Teataja.](#)

⁶ [Eelnõu - Riigikogu.](#)

⁷ [Prokuratuuriseaduse ja kohtute seaduse muutmise seadus–Riigi Teataja.](#)

⁸ [Eelnõu - Riigikogu.](#)

Olukorras, kus nii kaitsja kui ka kohtunik peavad olema omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni, ei ole mõjuvat põhjust, miks kohtumenetluses süüdistusülesannet täitvale prokuröri abile on kehtestatud madalamad haridusnõuded. Prokuröride hariduse tähtsust on rõhutatud ka mitmes rahvusvahelises suunises.⁹

2004. a reformiga lisati ProkS-i § 7 lõikesse 1 piirang, mille kohaselt abiprokurör tegutseb riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri, juhtivprokuröri, riigiprokuröri, vanemprokuröri, eriasjade prokuröri või ringkonnaprokuröri juhendamisel.

Aastatega on abiprokuröridele esitatavaid nõudeid oluliselt muudetud. Praegu tegutseb abiprokurör iseseisvalt kohtueelse menetluse juhtimisel ning riikliku süüdistuse esindamisel kohtus. Seetõttu tuleb tühistada 2015. a reformist muutmata jäänud kohustus tegutseda kõrgemalseisva prokuröri juhendamisel. Jätkuvalt jääb kehtima nõue, mille kohaselt võib abiprokurör üldkorras kohtusse saadetud kriminaalasjade kohtulikus menetluses tegutseda ulatuses, milleks on teda konkreetses kriminaalmenetluses volitanud kõrgemalseisev prokurör.

Eelnõukohases seaduses sätestatakse abiprokuröridele üheaastane katseaeg. Sel ajal kehtib nõue, mille kohaselt tegutseb abiprokurör riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri, juhtivprokuröri, riigiprokuröri, vanemprokuröri või ringkonnaprokuröri juhendamisel. Muudatusega liigutakse ProkS-i algsete põhimõtete juurde¹⁰, mil kõrgemalseisva prokuröri juhendamisel tegutsemine oligi abiprokuröridele ette nähtud katseajal, mitte kogu aeg.

ProkS-i § 10 muutmine. Säte reguleerib teenistusalast asendamist. Muudatusega kaotatakse seadusest piirang, mille kohaselt võib riigi peaprokurör või juhtivprokurör vaid mõjuval põhjusel kriminaalmenetluses asendada alluvat prokuröri või kohustada selleks teist alluvat prokuröri, kes ei tohi olla asendatava alluv.

Edaspidi on asendamine võimalik alati, kui kõrgemalseisev prokurör peab seda vajalikuks ja mõistlikuks. Eelkõige tagab see, et juht saab kriminaalmenetluse käiku, vajadust, otstarbekust arvestades asendada prokuröri teise prokuröriga või otsustada ise, et konkreetset kriminaalasja näiteks edasi ei kaevata. ProkS-i § 1 lõike 1¹ kohaselt on prokuratuur oma seadusest tulenevate ülesannete täitmisel sõltumatu ja tegutseb, lähtudes ProkS-ist, muudest seadustest ning nende alusel antud õigusaktidest. ProkS-i § 2 sätestab, et prokurör on oma ülesannete täitmisel sõltumatu ning tegutseb ainult seaduse alusel ja oma veendumuse järgi. Siinkohal tekib vastuolu, kui prokuratuuri seisukohalt võib olla mõistlik õigeksmõistva kohtuotsuse peale edasikaebamisest loobuda, kuid konkreetne prokurör on veendunud, et edasikaebamine on õigustatud. Eelnõuga kavandatava muudatuse järgi võib prokurör jääda oma veendumuse juurde, kuid juhul, kui näiteks riigi peaprokuröri või juhtivprokuröri arvamuse kohaselt ei ole õigustatud kriminaalmenetluse jätkamine, saab juht asuda prokuröri asemele ning prokuratuuri nimel jätkuvalt sõltumatult tegutsedes otsustada, kuidas kriminaalmenetluses edasi käituda. Asendamist eraldi põhjendama ei pea.

Kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 318 kohaselt juhul, kui kohtumenetluse pool esimese astme kohtu otsusega ei nõustu, on tal õigus esitada apellatsioon. KrMS-i § 17 toob välja, et kohtumenetluse pooled on prokuratuur, süüdistatav ja tema kaitsja ning kannatanu, tsiviilkostja ja kolmas isik. Seega esindab ja otsustab menetluses edasikaebamise sõltumatu prokuratuur,

⁹ Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee 6.10.2000 soovitus Rec 19 (2000) „Prokuröri rollist kriminaalkohtumenetluse süsteemis” art 7. Arvutivõrgus: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=376859>.

The 1990 United Nations Guidelines on the Role of Prosecutors, art 2(b). Arvutivõrgus:

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RoleOfProsecutors.aspx>.

¹⁰ [Prokuratuuriseadus–Riigi Teataja](#).

mitte konkreetne prokurör. Ükski prokurör ei peaks seega tundma end ebamugavalt, pidama end seadusega vastuolus käituvaks, kui vaatamata tema veendumusele prokuratuur kui kriminaalmenetluses olev sõltumatu pool otsustab juhtide tasemel teisiti.

ProkS-i § 13 täiendamine lõikega 4. Muudatuse eesmärk on ajakohastada ja viia tegelike vajadustega kooskõlla prokuröride üldkogu korralduslikud sätted. Muudatusega sätestatakse seaduse tasandil, et prokuröride üldkogu ja sellel hääletamine võib toimuda ka osaliselt või täielikult elektrooniliste vahendite abil. 2020. aastal alanud Covid-19 pandeemia tõi kaasa vajaduse mõtestada ümber tööprotsessid ning elektrooniliste vahendite kasutamine neis. Üldine suundumus on võtta kasutusele järjest rohkem tehnoloogilisi arendusi ning digitaalseid vahendeid. Sama lähenemine on kohtunike täiskogu korral ette nähtud kohtute seaduses (KS § 38 lg 2¹¹).

ProkS-i § 15 lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Eelnõukohase seadusega kaotatakse 2004. aastal prokuratuuriseaduse ja karistusseadustiku muutmise seadusega (Riigikogus kandis see eelnõu numbrit 198 SE¹²) loodud eriasjade prokuröri ametikoht, mistõttu tuleb seadusest välja jätta viited eriasjade prokuröridele.

ProkS-i § 15 lõike 8 täiendamine. Kehtiva korra kohaselt võib riigi peaprokuröriks nimetada isiku, kes on kogenud ja tunnustatud jurist. Riigi peaprokurör on tippjuht ja tal peaks olema ka asjakohased kogemused, oskused ja omadused. Seetõttu lisatakse nõuete hulka ka nõue omada piisavat juhtimiskogemust.

ATS-i § 10 lõike 2 alusel on kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrus „Avaliku teenistuse tippjuhtidele esitatavad nõuded, nende värbamise ja valiku ning arendamise ja hindamise kord¹³“ (edaspidi VV määrus). VV määruse § 2 kohaselt peab tippjuhil olema teenistusülesannete täitmiseks piisav juhtimiskogemus, haridus ja võõrkeelte oskus. Minister võib oma valitsemisala tippjuhile ametikoha teenistusülesannete täitmiseks kehtestada täpsustavaid nõudeid.

Tippjuhi kompetentsid on kirjeldatud Eesti avaliku teenistuse tippjuhtide kompetentsimudelil, mille on heaks kiitnud avaliku teenistuse tippjuhtide valiku komisjon. Kompetentsimudel on avalikustatud Riigikantselei veebilehel¹⁴.

Kuigi ProkS ei kohusta riigi peaprokuröri valima konkursiga, kehtivad tema kui tippjuhi tegevusele siiski üldised põhimõtted, näiteks arendamine ja hindamine. See tuleneb eespool viidatud VV määruse § 1 lõikest 5. Tippjuhi arendamise eesmärk on toetada valitsuse ja vastava valitsemisala, valdkonna ja asutuse strateegiliste eesmärkide saavutamist. Tippjuhtide kompetentsikeskus nõustab tippjuhti tema arendamisel ja korraldab asjakohaseid arendustegevusi, sealhulgas koolitusi, konsulteerimist, mentorlust, stažeerimist ning arenguprogramme. Arendustegevustes osalemine kuulub tippjuhi teenistuskohustuste hulka.

Tippjuhi kompetentse hinnatakse kompetentsimudeli alusel vähemalt üks kord ametiaja jooksul. Hindamist korraldab tippjuhtide kompetentsikeskus. Arengu- ja hindamisvestluse riigi peaprokuröriiga peab justiits- ja digiministeeriumi kantsler (VV määruse § 7 lõige 2).

---

¹¹ [Kohtute seadus–Riigi Teataja.](#)

¹² [Eelnõu - Riigikogu.](#)

¹³ [Avaliku teenistuse tippjuhtidele esitatavad nõuded, nende värbamise ja valiku ning arendamise ja hindamise kord–Riigi Teataja.](#)

¹⁴ [Avaliku teenistuse tippjuhtide kompetentsimudel | Riigikantselei.](#)

ProkS-i § 15¹ täiendamine lõikega 1¹. Muudatuse kohaselt sätestab lõige 1¹ isikuandmed, mida võib töödelda taustakontrolli tegemiseks. Taustakontrolli tehakse, et kontrollida isiku nõuetele vastavust ja tagada riigi julgeolek ning õiguskorra kaitse. Taustakontrolli tegemiseks võib töödelda isiku üldandmeid. Isiku üldandmed on isiku nimi, isikukood (sh sünniaeg), sugu, kodakondsus, kontaktandmed (elukoha aadress, telefoninumber ja e-posti aadress) ja emakeel. Isiku nime ja isikukoodi teadmine on taustakontrolli tegemise esmaseks ja vältimatuks eelduseks. Kui isikul puudub isikukood, on vaja teada tema sünniaega.

Ametnike puhul tuleneb Eesti kodakondsuse nõue ProkS-i § 15 lõikest 1. Kontaktandmete all peetakse silmas nii isiku elukoha aadressi kui ka kõigi kasutusel olevate sidevahendite andmeid, sh telefoninumber, e-posti aadress. Et välistada eksimusi andmete muutumise tõttu, küsitakse ankeedis, mis ajast inimene sellel aadressil elab või telefoninumbrit kasutab. Sotsiaalmeediakontode ning e-posti aadressi andmeid kasutatakse eelkõige selleks, et tuvastada, kas isiku avalikkusele suunatud kuvand on kooskõlas prokuröri eetikakoodeksiga. Näiteks kontrollitakse, kas internetis on avalikustatud erootilise sisuga fotosid, kuritegevust õigustavaid või riigivastaseid sõnumeid jms. Sõltuvalt avaldatud materjali sisust võib prokuratuur kas loobuda inimese värbamisest või selgitada talle vajadust korrastada oma sotsiaalmeediaprofiile. Samuti on taustakontrolliks vaja teada isiku varasemaid nimesid ning isikut tõendava dokumendi andmeid. Asutus peab veenduma, et isik, kelle tausta kontrollitakse, on tõesti see, kes väidab ennast olevat. Samuti tuleb tagada, et isiku varasem elukäik ei jää saladuseks seetõttu, et ta on vahepeal nime muutnud.

Taustakontrolli raames kontrollitakse ka isiku karistuste andmeid. Silmas on peetud nii kriminaal-, väärteo- kui ka distsiplinaarkaristusi. ProkS-i § 15 lõike 2 punkt 1 välistab prokurörina isiku, kelle kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus tahtlikult toimepandud kuriteo eest.

Samuti on taustakontrolli käigus õigus töödelda andmeid selle kohta, kas isik oli või on kahtlustatav, süüdistatav. Kriminaalmenetluse andmete all on mõeldud ka näiteks jälitustoimingutega kogutud andmeid. Lisaks kontrollitakse kogutud andmeid, mis võimaldavad tuvastada sidemeid kuritegevusega seotud isikutega, ning andmeid isiku sõltuvushäirete kohta. Samuti võib taustakontrolli tegemisel töödelda andmeid avalikest allikatest, mis näitavad isiku usaldusväärset ja kõlbelisi omadusi. Näiteks sätestab ProkS-i § 15 lõike 1 punkt 3, et prokuröriks võib nimetada isiku, kes on kõrgete kõlbeliste omadustega. Võib esineda juhtumeid, kus infot isiku usaldusväärse või käitumiseetika kohta ei saada varem loetletud andmete põhjal, vaid tegemist võib olla avalikest allikatest saadava infoga.

Lisaks võib töödelda korruptsioonivastase seaduse § 14 lõikes 1 nimetatud andmeid isiku vara kohta ning teisele isikule kuuluva vara kohta, mida isik kasutab. Taustakontrolli tegemiseks võib töödelda ka andmeid, mis näitavad isiku seotust majandustegevusega. Näiteks võib töödelda andmeid äriregistrist ning tegevuslubade registrist, kust saadakse infot isiku osaluse kohta juhatuse liikmena, nõukogu liikmena, tegeliku kasusaajana jne. Lisaks töödeldakse isiku andmeid, mis on seotud mittetulundusühingu ja muu mittetulundusliku iseloomuga organisatsiooni või ühendusega, mille tegevus on suunatud avaliku korra või julgeoleku vastu, ning andmeid isikuga seotud rahaliste kohustuste rikkumise kohta. Isik peab olema usaldusväärne ning kahtlusi võib äratada asjaolu, kui isik on seotud äriühinguga, mis tegeleb keelatud või kahtlase tegevusega. Mittetulundusühingu ja muu mittetulundusliku iseloomuga organisatsiooni või ühendusega seotust äriregistrist ei kontrollita. Kuivõrd nende seast võib kontrollida vaid ühendusi, mille tegevus on suunatud avaliku korra ja julgeoleku vastu, võib prokuratuur sellekohase info saada näiteks Politsei- ja Piirivalveametilt.

Lisaks on prokuratuuril õigus isiku tööle või teenistusse võtmise otsustamisel töödelda endise ja praeguse tööandja ning õppeasutuse esindajatelt saadud andmeid isiku usaldusväärsuse ja kõlbeliste omaduste kohta ning isiku hariduse andmeid. Isiku varasema hariduse, õppimise ja töötamise andmed on olulised, et selgitada, kas kandidaadil on nõutud haridus. Samuti võimaldab õpingute või töötamise andmete teadmine küsida asutusest tagasisidet.

Riskiriiki reisimise andmed on olulised, et tuvastada isiku sidemeid nende riikidega. Riskiriikide all peetakse silmas välisriike, mis on kantud riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 19 lõike 3 alusel kehtestatud nimekirja ning mille puhul kehtib sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud teatamiskohustus. Arvestades nende riikide suurt huvi infot koguda ning sellel eesmärgil isikuid koostööle värvata ja mõjutada, on tõenäoline, et riskiriiki reisinud isikul võib olla kokkupuude selle riigi eriteenistustega. Värvatud või mõjutatud isik võib täita talle antud ülesannet, mis võib nii otseselt kui kaudselt riigi julgeolekut ohustada. Seepärast on oluline kontrollida riskiriikidesse reisimist.

ProkS-i § 15¹ lõike 2 muutmine. Lõike 2 kehtiva sõnastuse kohaselt võib töödelda isiku järgmiste sugulaste ja hõimlaste andmeid: vanemad, õde, vend, lapsed, abikaasa, registreeritud elukaaslane, endine abikaasa, endine registreeritud elukaaslane. ProkS-i § 15¹ lõike 3 alusel kehtestatud määrusega „Prokuröriteenistusse kandideeriva isiku sobivuse hindamiseks töödeldavate isikuandmete koosseis ja ankeedi vorm¹⁵“ kehtestatud ankeedis on isikute ringi oluliselt laiendatud: kasuvanemad, kasulapsed, abikaasa või elukaaslase vanemad, õed, vennad ning lapsed, kui need ei ole ühised ega ole ka kasulapsed; eestkoste- ja hooldusalused. Samuti on seaduses sätestatud, et töödelda võib seotud isikute nime, isikukoodi ja kontaktandmeid, aga ankeedis on lisaks ka seotud isiku töökoht. Määruse alusel kehtestatud ankeet on seadusega vastuolus. Muudatusega viiakse määruse ja seaduse sõnastus kooskõlla.

ProkS-i § 15¹ lõike 2¹ muutmine. Tegemist on tehnilise iseloomuga muudatusega, kus täpsustatakse, et säilitatakse taustakontrolli käigus kogutavaid andmeid. Säilitama peaks kõiki taustakontrolli käigus kogutud andmeid, mitte üksnes isikuankeedi andmeid.

IKÜMi ning Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika kohaselt peab norm, mis näeb ette isikuandmete töötlemise (eraelu riive), olema selge ning inimesele mõistlikult ettenähtav, st taustakontrollile allutataval isikul peab olema võimalus aru saada, mida temalt oodatakse (st mis kriteeriumidele vastavust kontrollitakse), ning isik peab saama ette näha, et tema suhtes taustakontroll tehakse ning andmeid kogutakse.

Taustakontroll põhineb prokuröriteenistusse kandideeriva isiku poolt prokuröride konkursikomisjonile ProkS-i § 15 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuandmete ankeedi ja korrupsioonivastases seaduses sätestatud nõuetele vastava huvide deklaratsiooni kandideerimisele eelneva kuu esimese kuupäeva seisuga esitatud dokumentidel. Taustakontrolli käigus hinnatakse ametisse kandideeriva isiku ametisse sobivust, tuginedes ProkS-i §-s 15 sätestatud prokurörile esitatavatele nõuetele. Nimetatud norm annab andmetöötlejale volituse töödelda ProkS-i §-s 15¹ nimetatud isikute andmeid mis iganes andmekogust.

Prokuröriteenistusse kandideeriva isiku sobivuse hindamiseks töödeldavate isikuandmete täpsema koosseisu ja ankeedi vormi kinnitab valdkonna eest vastutav minister. Praegu prokuröriteenistusse kandideeriv isik peab esitama järgmised andmed:

- isikusamasuse tuvastamise andmed: ees- ja perekonnanimi (sh endised nimed ja nime

---

¹⁵ [Prokuröriteenistusse kandideeriva isiku sobivuse hindamiseks töödeldavate isikuandmete koosseis ja ankeedi vorm–Riigi Teataja.](#)

- muutmise põhjus); sünniaeg, sünnikoht; isikukood; kodakondsus; isikut tõendava dokumendi andmed;
- kontaktandmed: elukoht; varasemad elukohad viimasel 10 aastal; telefoninumber; e-posti aadress; igapäevases kasutuses olevate elektrooniliste foorumite, blogide, isiklike kodulehtede ja suhtlusvõrgustike nimed ja kasutajanimed;
- haridus- ja töökäik;
- keelteoskus;
- seotud inimesed (sugulased ja hõimlased: abikaasa või elukaaslane; vanemad ja kasuvanemad; lapsed ja kasulapsed; vennad ja õed; abikaasa või elukaaslase vanemad, õed, vennad ning lapsed, kui need ei ole ühised ega ole ka kasulapsed; eestkoste- ja hooldusalused; inimesed, kellega seoseid peab kandidaat prokuröri ametist lähtuvalt vajalikuks välja tuua);
- andmed karistuste ja käimasolevate menetluste kohta;
- muu informatsioon (andmed viimase 10 aasta jooksul psühhiaatrilisel ravil viibimise kohta (sh raviasutuse nimetus, raviaeg, muud tähtsust omavad asjaolud); andmed alkoholismiprobleemi ja narkootikumide või psühhotropsete ainete kasutamise kohta; isiku kinnitus tema tervisega seotud asjaolude kohta, mis võivad takistada prokuröri ametist töötamist); muud asjaolud või seletused, mida kandidaat peab oluliseks (kas kandidaat on viimase viie aasta jooksul külastanud kasiinot või mõnda muud hasartmänguasutust vms).

Taustakontrolli käigus kogutud andmeid tuleb säilitada viis aastat prokuröriteenistusse kandideerimisest või viis aastat pärast teenistusest lahkumist, eelkõige põhjusel, et kogutud andmed võivad olla vajalikud võimalike õiguslike vaidluste lahendamisel (nt võimalik vaidlus tööandjaga isiku teenistusest vabastamise põhjuste tõttu, sellisel juhul peab tööandja säilitama andmed, et vabastamise õiguspärasust oleks võimalik kontrollida kuni (kohtu)vaidluse lõpuni). Lisaks võib kogutud andmeid olla vaja ka muudeks menetlusteks (näiteks haldus- või teenistuslik järelevalvemenetlus). Samuti oleks ProkS-is sätestatud taustakontrolli käigus kogutud andmete viieaastane säilitustähtaeg sama teistes seadustes (PPVS, PääS, KalS) taustakontrolliks kogutud andmete säilitamise tähtajaga.

ProkS-i § 15¹ lõike 4 täiendamine. ProkS-i § 15¹ lõige 4 sätestab loetelu, millistest allikatest on riigi peaprokuröri, samuti tema volitatud prokuratuuriametnikul õigus kontrollida prokuratuurile esitatud andmeid. Praegu on taustakontrolli andmete saamise allikate hulgas väljas andmekogud ja avalikud allikad. Muudatusega see viga kõrvaldatakse.

ProkS-i § 15¹ lõike 8 täiendamine. Paragrahvi 15¹ lõiget 8 täiendatakse IKÜMi artikli 23 lõikes 2 nõutuga ehk nähakse ette, et andmesubjekti piirangud kehtivad, kuni need on lõikes 8 sätestatud eesmärkide täitmiseks vajalikud. Õigusi võib piirata, kui see on vajalik süüteo tõkestamiseks, avastamiseks, menetlemiseks või karistuse täideviimiseks, teise isiku või andmesubjekti õiguste ja vabaduste kahjustamise takistamiseks, riigi julgeoleku ohustamise takistamiseks või avaliku korra kaitse tagamiseks.

ProkS-i § 15¹ täiendamine lõikega 9¹. Kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 23 lõikega 2 (a) sätestatakse andmete töötlemise juhud, millal on õigus erandit kohaldada. Nähakse ette kohustus rakendada asjakohaseid meetmeid, millega tagatakse, et andmeid töödeldakse üksnes lõikes 8 sätestatud eesmärkidel. Selline nõue on vastavuses üldmääruse artikli 23 lõikega 2 (d). Viidatud säte ei näe ette absoluutset keeldu andmete muul eesmärgil töötlemiseks.

Üldmääruse artikli 23 lõike 2 (e) nõude täitmiseks on kohaldamisala piiratud vastutavate töötlejatega. Nähakse ette kohustus rakendada asjakohaseid turvameetmeid ning nõue järgida säilitamiskohustust. Turvameetmete rakendamisel tuleb arvesse võtta muu hulgas ligipääsu piiramist. Prokuratuur peab rakendama asjakohaseid meetmeid isikute õiguste ja vabaduste kaitseks, sealhulgas rakendama asjakohaseid meetmeid neid õigusi ja vabadusi ähvardavate ohtude vältimiseks. Mõningatel juhtudel, eeskätt süütegude tõkestamise korral, võib teavitamine takistada piirangu eesmärgi saavutamist, mistõttu võib piirduda üksnes piirangu üldisele olemasolule viitamisega.

ProkS-i § 16 lõike 5, § 16¹ lõigete 2 ja 3 muutmise. Eelnõukohase seadusega kaotatakse 2004. aastal prokuratuuriseaduse ja karistusseadustiku muutmise seadusega (Riigikogus kandis see eelnõu numbrit 198 SE¹⁶) loodud eriasjade prokuröri ametikoht, mistõttu tuleb seadusest välja jätta viited eriasjade prokuröridele.

ProkS-i § 17 lõike 1 muutmise. Kehtiva õiguse kohaselt nimetatakse riigi peaprokurör ametisse viieks aastaks. Samuti võib teda ka teiseks järjekorras ametiajaks tagasi nimetada. Selleks et tagada peaprokuröri ametikoha võimalikult suur sõltumatus, on põhjendatud pikendada ametiaega seniselt viielt aastalt seitsmele aastale, kuid samas kaotada võimalus mitmeks järjekorras ametiajaks. Tegemist on analoogse tähtajaga, mis on kohtu esimeestel. Nii nimetatakse kohtute seaduse § 12 lõike 1 kohaselt maakohtu esimees ametisse seitsmeks aastaks. Kedagi ei tohi nimetada sama kohtu esimeheks kaheks ametiajaks järjekorras (§ 12 lõige 10)¹⁷. Selline tähtaeg kehtib ka halduskohtu esimehele ja ringkonnakohtu esimehele (KS § 20 lõige 1, § 24 lõige 1).

ProkS-i § 17 täiendamine lõikega 1¹. Muudatusega kehtestatakse sarnaselt juhtivprokuröri ametikohale ka juhtiva riigiprokuröri ja vanemprokuröri ametikohtadele kindla pikkusega ametiaeg. See tähendab, et kõik juhtivate prokuröride ametikohad muudetakse tähtajaliseks.

Oluline on märkida, et juhtiva riigiprokuröri ja vanemprokuröri ametikohale võib isiku valida korduvalt, kuna nende puhul ei ole erinevalt näiteks peaprokuröri ametikohast arvestatavat poliitilise mõjutamise ohtu. Kui isik on ennast võimeka juhina tõestanud, ei ole kaalukaid põhjusi, miks ta ei võiks üle ühe ametiaja oma ametikohal töötada.

ProkS-i § 17 lõike 2 muutmise. Riigiprokuröri, ringkonnaprokuröri ja abiprokuröri jaoks kehtiv olukord ei muutu. Sättest jäetakse välja viited eriasjade prokuröridele ja juhi ametikohtadele.

Juhtiva riigiprokuröri ja vanemprokuröri ametikohad muudetakse sarnaselt senisele juhtivprokuröri ametikohale tähtajaliseks. See tähendab, et kõik juhtivate prokuröride ametikohad muudetakse tähtajaliseks. Kui seni nendel ametikohtadel töötanud prokurörid ei ole nõus tähtajalisele ametikohale üleviimisega, siis nad koondatakse.

Samuti kaotatakse eelnõuga eriasjade prokuröri ametikoht, mistõttu tuleb seadusest kaotada viited eriasjade prokuröridele.

ProkS-i § 17 lõike 3, § 18 lõigete 1 ja 2 muutmise. Eelnõukohase seadusega kaotatakse 2004. aastal prokuratuuriseaduse ja karistusseadustiku muutmise seadusega (Riigikogus kandis see eelnõu numbrit 198 SE¹⁸) loodud eriasjade prokuröri ametikoht, mistõttu tuleb seadusest välja

---

¹⁶ [Eelnõu - Riigikogu.](#)

¹⁷ [Kohtute seadus-Riigi Teataja.](#)

¹⁸ [Eelnõu - Riigikogu.](#)

jätta viited eriasjade prokuröridele.

ProkS-i § 18 täiendamine lõikega 3¹. Muudatuse kohaselt võib prokuröri ametikohale avalikku konkurssi korraldamata nimetada isiku, kes vastab teenistusülesannete täitmiseks kehtestatud nõuetele ning on vähemalt kolm aastat tegutsenud vandeadvokaadina, kohtunikuna, kohtunikuna Euroopa Kohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus, Euroopa Liidu Üldkohtus või õiguskantslerina. Samuti kuuluvad loetelusse riigi peaprokurör, juhtiv riigiprokurör, riigiprokurör, juhtivprokurör ning vanemprokurör.

Sarnaselt advokatuuriseaduse § 26 lõike 3 punktis 3 ning lõikes 3¹ sätestatud viieaastasele kitsendusele on sama pikk tähtajaline piirang kavandatud ka prokuröriteenistuse puhul. Selle kohaselt võib isiku konkursiväliselt nimetada prokuröriteenistusse viie aasta jooksul pärast tegutsemise lõpetamist eespool nimetatud ametikohtadel.

Muudatus võimaldab laiendada isikute ringi, kellele saab teha ettepaneku tulla määratud ajaks prokuratuuriteenistusse. Kui tegemist on riigiprokuröri ametkohaga, peab riigi peaprokurör enne kandidaadi ministrile esitamist küsima arvamust ka prokuröride konkursikomisjonilt. See tuleneb eelnõuga kavandatavast § 16 lõike 2 muudatusest.

ProkS-i § 18 täiendamine lõikega 3². Vabast või vabanevast ametikohast peab ajakohastatud teave olema prokuratuuri ja avaliku teenistuse kesksel veebilehel. Muudatus tagab, et kõigil asjast huvitatud prokuröridel, vandeadvokaatidel, kohtunikel on võimalik huvi korral võtta ühendust riigi peaprokuröri ja arutada võimalikku kandideerimist. Avalikku konkurssi küll ei korraldata, kuid sellest hoolimata on avalikkusele antud teave võimalikust vabast kohast.

ProkS-i täiendamine §-ga 21¹. Prokuröri katseaja kestust reguleerib ATS-i § 24 lõige 2, mille kohaselt ametisse nimetamise õigust omav isik kohaldab ametnikule katseajaga kestusega kuni neli kuud ametikohale asumise kuupäevast arvates. Määratud ajaks ametikohale nimetatud ametniku katseaja kestus ei tohi olla pikem kui pool tema teenistustähtajast.

Nelja kuu pikkune katseaj ei võimalda abiprokuröri, ringkonnaprokuröri ega ka riigiprokuröri ametikohal adekvaatselt hinnata katseaja eesmärke, mis on sedastatud ATS-i § 24 lõikes 1. Katseaja eesmärk on hinnata, kas ametniku haridus, töökogemus, teadmised ja oskused vastavad kõnealuse seadusega või kõnealuse seaduse alusel teenistusülesannete täitmiseks kehtestatud nõuetele või sama seaduse § 2 lõikes 2 nimetatud avaliku teenistuse eriliigi korral eriseadusega või eriseaduse alusel kehtestatud nõuetele.

Abiprokuröri katseajaks nähakse ette üks aasta, kuna abiprokuröride töö iseloom seisneb lihtsamate ülesannete täitmises ning ühe aastaga on võimalik saada ettekujutus sellest, kas isik on võimeline ametikohal nõuetekohaselt hakkama saama. Ka kriminaalmenetlused, mida abiprokurör iseseisvalt juhib, on valdavalt sellise kestusega, et üheaastase katseaja põhjal saab tema ametikohale sobivuse kohta põhjendatud järeldusi juba teha. Ringkonna- ja riigiprokuröridele kehtestatakse pikem katseajaga – kaks aastat. Ringkonna- ja riigiprokuröri oluliselt komplitseerituma ja vastutusrikkama töö tõttu ei ole võimalik ühe aastaga saada adekvaatset ülevaadet selle kohta, kas isik on võimeline vajaliku kvaliteediga juhtima keerulisi menetlusi ja kohtus esindama üldmenetlustes riiklikku süüdistust.

Oluline on see, et prokuröride konkursikomisjon võib teha peaprokuröridele või peaprokuröri kaudu valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku prokuröri vabastamiseks talle kohaldatavast katseajast või selle lühendamiseks. Selleks peab peaprokurör vajaduse korral

kokku kutsuma konkursikomisjoni, kellele esitab põhjendused, miks isik tuleks katseajast vabastada või tema katseaega lühendada.

Katseaja ebarahuldavate tulemuste tõttu vabastatakse prokurör teenistusest või nimetab riigi peaprokurör ringkonnaprokuröri avaliku konkursita madalamalseisvale prokuröri ametikohale. Riigiprokuröri puhul võib riigi peaprokurör teha valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku riigiprokuröri üleviimiseks madalamalseisvale prokuröri ametikohale.

ATS-is sätestatud üldisest neljakuulisest katseajast pikemat katseaega rakendatakse näiteks vanglaametnikule. Vanglaametniku ametisse nimetamisel kohaldatakse talle VangS § 121 kohaselt katseaega pikkusega kuni üks aasta¹⁹. Ka kohtuniku puhul on teda võimalik ametist vabastada ametisse sobimatuse tõttu kolme aasta jooksul pärast ametissenimetamist (KS § 99 lõige 1 punkt 3)²⁰.

ProkS-i § 22 lõike 2 punkti 5 kehtetuks tunnistamine. Eelnõukohase seadusega kaotatakse 2004. aastal prokuratuuriseaduse ja karistusseadustiku muutmise seadusega (Riigikogus kandis see eelnõu numbrit 198 SE²¹) loodud eriasjade prokuröri ametikoht, mistõttu tuleb seadusest välja jätta viited eriasjade prokurörile.

ProkS-i § 22 lõike 4 muutmine. Puuduvad põhjendused, miks on Viru Ringkonnaprokuratuuri Ida-Viru maakonna prokuröride ametipalga suurendamine seotud ainult ametisse nimetamise või üleviimisega. Selline kitsendus toob kaasa ebavõrdse kohtlemise analoogset tööd tegevate juba ametisse nimetatud prokuröridega. Samuti ei ole põhjendatud piirata palga suurendamist nelja aastaga, mistõttu kaotatakse seadusest nimetatud kitsendused. Ühtlasi on mõistlik kehtestada ametipalga suurendamise võimalus protsendiga ametipalgast, mitte konkreetse rahalise väärtusega.

Ametipalga suurendamine on põhjendatud, kuna Ida-Viru maakonnas on äärmiselt raske täita prokuröride ametikohti, sest kohalik elanikkond ei ole kas sellest ametist huvitatud või neil ei ole võimalik sellele ametikohale tööle asuda. Kohad on täitmata, konkursid ebaõnnestuvad juba mitu aastat, kuna kandidaate ei ole. Ida-Viru maakonda mujalt piirkondadest tööle asuvad prokurörid otsivad kohe võimalust oma elukoha piirkonda tagasi minna. Lisaks väärib märkimist, et regionaalne palgaerisus on mitmel muul ametikohal: Viru vanglas, PPA-s, 2023. aasta sügisest ka kooliõpetajatel.

Prokuratuur on seisukohal, et ProkS-i muudatuse asemel, millega suurendatakse Viru Ringkonnaprokuratuuri prokuröride ametipalka, tuleks leida avaliku sektori jaoks terviklik lahendus, mitte jätkata olukorraga, kus kõigil sisejulgeolekuga tegelevatel asutustel ning Haridus- ja Teadusministeeriumil on erinev lähenemine.

Eesti territooriumi haldusjaotus, haldusterritoriaalse korralduse muutmise ning haldusüksuste piiride ja nimede muutmise alused ja kord on kehtestatud Eesti territooriumi haldusjaotuse seadusega (ETHS)²². ETHS-i § 3 lõike 2 alusel on Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrusega nr 159 heaks kiidetud „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine²³“. Viidatud määruse kohaselt kuuluvad Ida- Viru maakonda Kohtla-Järve, Narva, Narva-Jõesuu,

---

¹⁹ [Vangistusseadus–Riigi Teataja](#)

²⁰ [Kohtute seadus–Riigi Teataja](#)

²¹ [Eelnõu - Riigikogu](#).

²² [Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus–Riigi Teataja](#).

²³ [Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine–Riigi Teataja](#).

Sillamäe, valdadest Alutaguse, Jõhvi, Lüganuse.

ProkS-i § 22 lõike 5 muutmine. Muudatus on seotud § 22 lõike 4 muudatusega (vt selgitust eespool). Oluline on rõhutada, et jätkuvalt jääb kehtiva põhimõte, mille kohaselt otsustab ametipalga suurendamise riigi peaprokurör eraldi iga prokuröri puhul. Ametipalga suurendamine on võimalus, mitte kohustus. Kui eelarvevahendid puuduvad, siis ametipalka suurendada ei saa.

ProkS-i täiendamine §-ga 22⁴. Seaduses kavandatakse sätestada prokurörile võimalus töötada osalise töökoormusega. Säte on analoogne KS-i²⁴ §-ga 37¹. Säte on oluline tööjõu hoidmiseks ja optimaalseks rakendamiseks. Senine jäik töökorraldus on probleeme, kuna isikud võivad küll soovida prokuröri ametikohal töötada, kuid see ei ole võimalik näiteks alla kolmeaastase lapse või pereliikme hooldamise vajaduse või osalise töövõime tõttu. Selle probleemi lahendamiseks on põhjendatud täiendada ProkS-i § 22⁴ lõikega 1, mille kohaselt võimaldab riigi peaprokurör juhtivprokuröri või juhtiva riigiprokuröri nõusolekul riigiprokuröril, ringkonnaprokuröril ja abiprokuröril töötada osalise töökoormusega alla kolmeaastase lapse kasvatamise ajal (p 1), osalise töövõime (p 2) ja pereliikme hooldamise tõttu (p 3).

Tänapäeva paindlik elukorraldus tähendab ka seda, et prokuröril võib enesetäienduse ja muul põhjusel olla ajutiselt vaja töötada väiksema koormusega. Kehtestatav ProkS-i 22⁴ lõige 2 näeb ajutise lahendusena ette, et riigi peaprokurör võib juhtivprokuröri või juhtiva riigiprokuröri nõusolekul lubada prokuröril töötada osalise töökoormusega kuni üks aasta ka sama paragrahvi lõikes 1 nimetatata juhul.

Küll aga ei saa juhi töö iseloomu ja vastutuse määra tõttu võimalikuks pidada juhtival ametikohal töötava prokuröri (nt juhtiv riigiprokurör, juhtivprokurör) osalist töökoormust, kuna tema kohaoleku ning kättesaadavuse vajadus on pidev.

ProkS-i täiendamine §-ga 24¹. Täiendus on koostatud KS-i § 86 eeskujul²⁵ (Riigikogus kandis eelnõu numbrit 607SE).²⁶ Sarnaselt kohtunike arvule on ka prokuröride arvu vähendamise puhul vaja sätestada ametist vabastatavatele prokuröridele analoogsed sotsiaalsed garantiid. Kui tehakse poliitilisel tasandil otsustus selle kohta, et prokuröride arvu vähendatakse, peavad prokuröridel olema tagatised, näiteks hüvitis kuue kuu ametipalga suuruses. Ida-Viru maakonna prokuröride puhul tähendab muudatus, et makstakse ametipalka, arvestamata selle hulka võimalikku ProkS-i § 22 lõike 4 kohast suurendust. Esmalt pakutakse prokurörile ka teist ametkohta, kui see on olemas.

Prokuröride arv on kehtestatud avaliku teenistuse seaduse § 11 lõike 3 ja prokuratuuriseaduse § 5¹ alusel justiits- ja digiministri 05.11.2025 käskkirjaga nr 79 „Prokuratuuri teenistuskohdade koosseisu kehtestamise volitamine“. 1. jaanuarist 2026 on prokuratuuri teenistuskohdade koguarvuks kinnitatud 327: riigi peaprokuröri ametikoht, 37 riigiprokuratuuri prokuröri ametikohta ja 162 ringkonnaprokuratuuri prokuröri ametikohta ning 127 muud teenistuskohhta (sh ametnikud ja töötajad).

Alates 1. jaanuarist 2029 on kinnitatud prokuratuuri teenistuskohdade koguarvuks 323, vähendades muude teenistuskohdade arvu nelja võrra. Alates 1. jaanuarist 2031 on kinnitatud prokuratuuri teenistuskohdade koguarvuks 316: riigi peaprokuröri ametikoht, 33 riigiprokuratuuri prokuröri ametikohta ja 162 ringkonnaprokuratuuri prokuröri ametikohta ning

²⁴[Kohtute seadus–Riigi Teataja.](#)

²⁵[Kohtute seadus–Riigi Teataja.](#)

²⁶[Eelnõu - Riigikogu.](#)

120 muud teenistusk kohta.

ProkS-i § 30 lõike 3 muutmine. Kehtivas ProkS-i § 30 lõikes 3 on ebatäpsus. Selles märgitu kohaselt keelab minister peaprokuröri haldusaktiga sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud kõrvaltegevuse, kui selle töö maht või laad takistab korrapäraselt teenistusülesannete täitmist või toob kaasa teenistuskohustuste rikkumise. Viide peaks siiski olema lõikele 2, sest lõikes 1 ei käsitleta kõrvaltegevusi, vaid sätestatakse üksnes keeld kuuluda erakonda.

ProkS-i § 31 lõike 3 täiendamine punktiga 3¹. Lõikesse 3 lisatakse ühe võimaliku prokuröri distsiplinaarkaristusena ka võimalus viia prokurör madalamale ametikohale. Praegu võimaldab ProkS-i distsiplinaarmenetluse regulatsioon nõuetele mittevastava ringkonnaprokuröri ainult ametist vabastada – seda ka näiteks siis, kui isik on töötanud aastaid edukalt abiprokurörina, võitnud ringkonnaprokuröri konkursi, kuid ei ole siiski sellel ametikohal hakkama saanud.

Madalamale ametikohale viimine on tähtajaline ehk kaks aastat. See ajavahemik on valitud kooskõlas katseaja tähtajaga, mis vastutusrikkamatel ametikohtadel (ringkonnaprokurör ja riigiprokurör) on samuti kaks aastat.

ProkS-i täiendamine §-ga 31¹. Muudatuse eesmärk on täpsustada ProkS-i distsiplinaarmenetluse regulatsiooni ja viia see kooskõlla ATS-i regulatsiooniga. ProkS-i § 35 lõige 4 näeb ette, et distsiplinaarsüüdistust ei või esitada ja distsiplinaarmenetlus tuleb lõpetada, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud enam kui kolm aastat. ATS-i § 77 lõige 1 näeb ette, et distsiplinaarkaristuse võib määrata kahe aasta jooksul distsiplinaarsüüteo toimepanemise päevast arvates, kuid hiljemalt kuue kuu möödumisel päevast, kui distsiplinaarsüüteost sai teada isik, kellele süüdlane teenistusalaselt allub.

Tekkinud paralleelsele regulatsioonile on viidanud Tallinna Ringkonnakohus, kes leidis lahendis nr 3-15-2982²⁷, et prokuröridele distsiplinaarkaristuse määramise tähtajad tulenevad üksnes ATS-i suhtes eriseaduseks olevast ProkS-ist ning ATS-i § 77 ei kuulu prokuröride suhtes kohaldamisele (vt lahendi p 12). ProkS-is ei ole sätestatud analoogset regulatsiooni ATS-i § 77 lõikega 2, mis näeb ette tingimused tähtaja kulgemise peatumiseks. Kuna distsiplinaarkaristus on karistusliku olemusega, peab sellise meetme kohaldamise aluseks olev seadusraamistik olema üheselt arusaadav.

ProkS-i § 32 täiendamine lõikega 2¹. Muudatuse eesmärk on täpsustada ProkS-i distsiplinaarmenetluse regulatsiooni. ATS-i § 72 lõige 4 näeb ette, et distsiplinaarmenetluse algatamise käskkiri või korraldus toimetatakse distsiplinaarsüüteo toimepanemises kahtlustatavale ametnikule kätte distsiplinaarmenetluse algatamise päevale järgneva viie tööpäeva jooksul. KS-i § 92 lõike 2 kohaselt edastab distsiplinaarmenetluse algataja distsiplinaarsüüdistuse ja selle kohta käiva materjali distsiplinaarkolleegiumile, kes teatab sellest viivitamata kohtunikule, kelle suhtes distsiplinaarmenetlus on algatatud. Samasugune kohustus käskkirja viivitamatuks edastamiseks nähakse nüüd ette ka prokuröride korral.

ProkS-i § 33 täiendamine lõikega 2¹. Muudatuse eesmärk on täpsustada ProkS-i distsiplinaarmenetluse regulatsiooni ja viia see kooskõlla ATS-i regulatsiooniga. Nii näeb ka ATS-i § 73 lõige 3 ette, et ametnikule, keda kahtlustatakse distsiplinaarsüüteo toimepanemises, peab andma võimaluse esitada kirjalik seletus distsiplinaarsüüteo kohta. Selleks antakse ametnikule aega vähemalt viis tööpäeva sama seaduse § 72 lõikes 3 nimetatud käskkirja või

²⁷ <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=212486219>.

korralduse kättetoimetamise päevast arvates.

ProkS-i § 34 lõike 3 muutmine. Muudatuse eesmärk on ühtlustada distsiplinaarmenetluse ja kriminaalmenetluse ajaks teenistusest kõrvaldamisel makstava vähendatud ametipalga määrad. Eelnõuga kavandatud ProkS-i § 51¹ lõige 1 näeb ette, et kui prokuröri suhtes koostatakse süüdistusakt, kõrvaldatakse prokurör ajutiselt teenistusest kuni kohtuotsuse jõustumiseni ja tema ametipalka vähendatakse 50 protsenti. Ei ole põhjendatud teha vahet distsiplinaarmenetluse ja kriminaalmenetluse ajaks teenistusest kõrvaldamisel makstava vähendatud ametipalga määradel.

ProkS-i § 35 lõike 4 kehtetuks tunnistamine. Muudatuse eesmärk on täpsustada ProkS-i distsiplinaarmenetluse regulatsiooni ja viia see kooskõlla ATS-i regulatsiooniga. ProkS-i § 35 kehtiva lõike 4 kohaselt ei või distsiplinaarsüüdistust esitada ja distsiplinaarmenetlus tuleb lõpetada, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud enam kui kolm aastat. ATS-i § 77 lõige 1 näeb ette, et distsiplinaarkaristuse võib määrata kahe aasta jooksul distsiplinaarsüüteo toimepanemise päevast arvates, kuid hiljemalt kuue kuu möödumisel päevast, kui distsiplinaarsüüteost sai teada isik, kellele süüdlane teenistusalaselt allub. Ei ole põhjendatud, et prokuröride distsiplinaarvastutusele võtmise tähtaeg on pikem kui kõigil teistel ametnikel ning ka kohtunikel, kelle puhul on tähtaeg kaks aastat.

ProkS-i § 47 kehtetuks tunnistamine. Kõnealuse muudatusega kaotatakse prokuröriteenistusest vabastamise alusena vanus.

ProkS-i §-s 47 sätestatud alust ei ole teenistusest vabastamisel kunagi kasutatud ja sellise puhtalt formaalse vanusel põhineva teenistusest vabastamise eelduse vajalikkus on äärmiselt küsitav. Küll aga on oluline sätestada ProkS-is alus, mis võimaldaks hinnata prokuröride vastavust ametikoha nõuetele (seda tehakse eelnõuga ProkS-i lisatava §-ga 47¹). Ka ATS-i § 13 (võrdse kohtlemise põhimõte) sätestab, et ametiasutused peavad tagama teenistusse soovijate ja teenistuses olevate isikute kaitse diskrimineerimise eest, järgima võrdse kohtlemise põhimõtet ja edendama võrdõiguslikkust võrdse kohtlemise seaduse ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse kohaselt. Formaalne vanuse tõttu teenistusest vabastamine, mis diskrimineerib töötajat vanuse alusel, ei saa olla kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega (sh ka PS-i §-s 12 sätestatud võrdsuspõhiõigusega). Tegelikult on taotletavaid eesmärke võimalik saavutada ka oluliselt paindlikuma ja isiku tegelikele oskustele ning võimetele suunatud regulatsiooniga, mis võimaldab hinnata konkreetse prokuröri vastavust ametikoha nõuetele.

ProkS-i täiendamine §-ga 47¹, millega luuakse teenistusest vabastamise alusena ametikohale mittevastavus ning selle väljaselgitamiseks tuleb ette näha erikord. Asjakohase menetluse viib läbi prokuröride konkursikomisjon. Komisjonil on pädevus hinnata ametisse sobivust ja teha peaprokurörile ettepanek kas vabastada ametikohale mittevastav prokurör teenistusest või viia üle madalamalseisvale prokuröri ametikohale, kui on olemas vaba ametikoht. Kui vaba ametikohta ei ole, tuleb isik ametist vabastada. Komisjon hindab prokuröri teadmiste ja oskuste vastavust ametikohale kehtestatud nõuetele. Nende hulka kuuluvad näiteks algatusvõime ja loovus, võime muudatusi algatada, omaks võtta ja ellu viia; töövõime, sealhulgas võime stabiilselt ja tulemuslikult töötada ka pingelolukorras, efektiivselt kasutada aega; kohusetunne, otsustus- ja vastutusvõime, sealhulgas suutlikkus võtta iseseisvalt vastu otsuseid oma ametikoha pädevuse piires, võime näha ette otsuste tagajärgi ja vastutada nende eest; hea meeskonnatöö- ja suhtlemisoskus, sealhulgas oskus korraldada koostööd avalike huvide elluviimisel ja suhelda avalikkusega; intellektuaalsed võimed, sealhulgas olulise eristamise ning analüüsi- ja sünteesivõime ja võime reageerida kiiresti muutustele. Kõlbeliste ja teiste

isikuomaduste hindamiseks saab vestelda isikuandmete ankeedis märgitud isiku, samuti tööandja ja õppeasutuse esindajate ning teiste isikutega. Küsitleva isiku nõusolekul saab võtta temalt kirjalik seletuse. üheks hindamise aluseks on ka nt vahetu juhi poolt antud iseloomustus. Samuti saab avalikest allikatest, nt meediast teada, kui prokurör on teinud midagi taunimisväärset.

ProkS-i § 49 teksti muutmine. Prokurör, kelle suhtes on jõustunud distsiplinaarkaristuse otsus ametist vabastamiseks, loetakse ametist vabastatuks otsuse jõustumise päevast. Sätte eesmärk on luua sõnaselge reegel prokuröri ametist vabastamiseks. Analoogne säte on ka KS-i §-s 101, mis näeb ette, et kohtunik, kelle suhtes on jõustunud Riigikohtu juures asuva distsiplinaarkolleegiumi otsus ametist tagandamiseks, loetakse tagandatuks otsuse jõustumise päevast.

ProkS-i § 50 lõike 1 muutmine. Säte reguleerib riigi peaprokuröri ning juhtivprokuröri ametist vabastamist ametiaja lõppemise tõttu. Eelnõus kavandatakse kaotada eriasjade prokuröri ametikoht, mistõttu tuleb seadusest välja jätta viited eriasjade prokurörile. Samuti muutub juhtiva riigiprokuröri ametikoht eelnõuga kavandatu kohaselt tähtajaliseks, mistõttu on kõnealust lõiget täiendatud ka viitega juhtiva riigiprokuröri ametikohale.

ProkS-i § 50 täiendamine lõikega 1¹. Kuna eelnõuga on kavandatud muuta vanemprokuröri ametikoht tähtajaliseks, on vaja täpsustada ametiaja lõppemise järgset korda. Vanemprokuröri ametiaja lõppemisel vabastab riigi peaprokurör ta ametist ning nimetab ta avaliku konkursita ringkonnaprokuröriks või teeb ettepaneku valdkonna eest vastutavale ministrile nimetada vanemprokuröri ametikohalt vabastatud prokurör riigiprokuröriks.

ProkS-i § 50 täiendamine lõikega 1². Tegemist on tehnilise iseloomuga muudatusega, mille eesmärk on tagada, et tähtajalisel juhtival ametikohal olnud prokuröride ametiaja lõppemisel oleks neile ametikoht tagatud.

Analoogne säte on 2023. aastal jõustunud KS-i § 58⁴ lõige 6, mis sätestab võimaluse suurendada ajutiselt kohtunike arvu, kui kohtunik on tagasi pöördunud kohtuväliselt töölt. Nimelt näeb sama paragrahvi lõige 1 ette, et kohtuniku võib tema soovil ja kohtu esimehe nõusolekul tähtajaliselt üle viia juriidilisele tööle riigi ametiasutuses või avalik-õigusliku ülikooli õigusteaduse õppejõuks. Samuti võib kohtuniku nimetada riigi peaprokuröriks, õiguskantsleriks või riigikontrolöriks. Sarnaselt kohtute korraldusele on põhjendatud ka prokuratuuris luua võimalus, et tähtajaliselt juhi kohalt ametiaja täitumise tõttu lahkuma pidavale prokurörile jääb igal juhul võimalus prokurörina edasi töötada.

Kui vaba ametikohta ei ole, luuakse see ajutiselt, kuni sellise ametikoha vabanemiseni, misjärel jääb vabanev ametikoht täitmata ja seega prokuröride arv muutub jälle tavapäraseks.

ProkS-i § 50 lõike 2 muutmine. Kehtiv säte lubab riigi peaprokuröri ning juhtivprokuröri nimetada ametisse tagasi uueks ametiajaks. Eelnõukohase seadusega kaotatakse riigi peaprokuröri mitmekordse ametiaja võimalus (§ 17 lõike 1 muudatus), mistõttu jäetakse § 50 lõikest 2 välja viide riigi peaprokurörile. Samas lisatakse lõikesse õigus nii juhtivat riigiprokuröri kui ka vanemprokuröri nimetada ametisse tagasi uueks viieaastaseks ametiajaks.

ProkS-i § 50 lõike 3 muutmine. Eelnõuga on kavandatud muuta ka juhtiva riigiprokuröri ametikoht tähtajaliseks. Seni on olnud tähtajalistel kohtadel riigi peaprokurör ning juhtivprokurör. Nende nimetamine riigiprokuröriks või ringkonnaprokuröriks võis toimuda kirjaliku nõusoleku korral. Kuna juhtiva riigiprokuröri ametikoht muutub samuti tähtajaliseks,

saab ka tema nimetamine riigi- või ringkonnaprokuröriks või tagasinimetamine juhtivaks riigiprokuröriks toimuda tema kirjaliku nõusoleku korral.

ProkS-i § 50 lõike 4 muutmine. Tegemist on tehnilise iseloomuga muudatusega, mille eesmärk on tagada, et tähtajalisel juhtival ametikohal olnud prokuröride ametiaja lõppemise korral oleks neile ametikoht tagatud. Kui kehtivas seaduses on viidatud lõikele 1, siis nüüd lisandub ka lõige 1¹, mis reguleerib vanemprokuröri ametist vabastamist. Kaotatakse vaba ametikoha nõue. Kui parasjagu ei ole vaba ametikohta, luuakse see ajutiselt (vastavalt lõikele 1²), kuni sellise ametikoha vabanemiseni, misjärel jääb vabanev ametikoht täitmata ja seega prokuröride arv muutub jälle tavapäraseks. Arvestades, et tähtajalisel ametikohal prokuröre on piiratud arv, täidetakse see ametikoht väga tõenäoliselt teise ametisoleva prokuröri isegi olukorras, kus prokurör ei jätkata tähtajalisel ametikohal. Seega tuleb hinnata võrdlemisi väikeseks reaalset võimalust selleks, et niisugust võimalust kasutada tuleb. Samuti on prokuröride seas piisavalt sage personali liikumine, mistõttu isegi juhul, kui erandlikult tuleks ajutiselt prokurör ametisse nimetada ületades prokuröride piirarvu, kestaks see lühikest aega. Seetõttu oleks ka võimalik mõju riigieelarvele vähene.

ProkS-i täiendamine §-ga 51¹. Seaduses kavandatakse sätestada prokuröri ajutine teenistusest kõrvaldamine kriminaalmenetluse ajaks. Säte on analoogne KS-i §-ga 100¹ (kohtuniku ajutine teenistusest kõrvaldamine kriminaalmenetluse ajaks)²⁸. Kui prokuröri suhtes on koostatud süüdistusakt, ei saa prokurör jätkata ametikohustuste täitmist. Ka kohtueelse menetluse ajal võib osutada vajalikuks piirata prokuröri teenistusülesannete täitmist. Seetõttu sätestatakse sõnaselge reegel prokuröri ajutiselt teenistusest kõrvaldamiseks kriminaalmenetluse ajaks, samuti kompensatsioonimehhanism õigeks mõistmise või kriminaalmenetluse lõpetamise korral.

ProkS-i täiendamine §-ga 51². Seaduses kavandatakse sätestada prokuröri ametist vabastamine süüdimõistva kohtuotsuse korral. Eesmärk on luua sõnaselge regulatsioon prokuröri süüdimõistva kohtuotsuse korral ametist vabastamiseks. Analoogne säte on ka KS-i §-s 101, mis näeb ette, et kohtunik, kelle suhtes on kriminaalasjas jõustunud süüdimõistev kohtuotsus või Riigikohtu juures asuva distsiplinaarkolleegiumi otsus ametist tagandamiseks, loetakse tagandatuks otsuse jõustumise päevast²⁹.

ProkS-i § 52 lõike 2 muutmine. Säte reguleerib prokuröri nimetamist Riigiprokuratuuri, Justiits- ja Digiministeeriumi, Riigikohtu või Euroopa Prokuratuuri koosseisus ettenähtud ametikohale. Lõike 2 kohaselt võib prokuröri tema nõusolekul konkursita üle viia Riigikohtusse või nimetada konkursita Justiits- ja Digiministeeriumi koosseisus ettenähtud ametikohale prokuratuuri haldamisega või rahvusvahelise õigusala seotud ülesannete täitmiseks. Muudatusega asendatakse senine võimalike ametikohtade loetelu sõnadega „ametikohale, mis nõuab süvateadmisi karistusõigusest ja kriminaalmenetlusest“, kuna ei ole põhjendatud seaduse tasandil nii spetsiifilist ametikohtade kataloogi kirjeldada.

ProkS-i § 52 täiendamine lõikega 2¹. Muudatusega sätestatakse, et prokuröri nimetamisel Riigiprokuratuuri, Justiits- ja Digiministeeriumi, Riigikohtu või Euroopa Prokuratuuri koosseisus ettenähtud ametikohale säilib ametihüvedega ka ametipalk, v.a siis, kui uuel ametikohal on kõrgem palk. Sellisel juhul tuleb maksta kõrgemat palka. Säte on vajalik õigusselguse huvides. Analoogne säte on ka KS-i § 58⁴ lõige 4.

---

²⁸ [Kohtute seadus–Riigi Teataja.](#)

²⁹ [Kohtute seadus–Riigi Teataja.](#)

ProkS-i § 52¹ muutmise. Lisaks sisekaitse rakenduskõrgkooli õppetöös osalemisele võib prokurör muudatuse kohaselt osaleda ka avalik-õigusliku ülikooli õppetegevuses. Senine vahetegu ei ole mõistlik ega põhjendatud, kuna kõrgharidusseaduse³⁰ kohaselt jagunevad kõrgkoolid avalik-õiguslikeks ülikoolideks ning kõrgkoolideks. Avalik-õiguslik ülikool on avalik-õiguslik juriidiline isik. Selle õiguslik seisund, eesmärk ja ülesanded, tegevuse alused ning juhtorganid sätestatakse ülikooli kohta käivas seaduses. Sisekaitse rakenduskõrgkool on Siseministeeriumi hallatav riigiasutus. Riigi rakenduskõrgkoolil on põhimäärus, mille kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega³¹.

ProkS-i täiendamine §-ga 53⁴. Tegemist on rakendussättega, mille kohaselt 2026. aasta 1. septembril teenistuses olev määramata ajaks prokuröriteenistusse nimetatud juhtiv riigiprokurör ning vanemprokurör, kes on ametis olnud üle viie aasta, loetakse ametisse nimetatuks määratud ajaks kuni 2028. aasta 1. septembrini. Sellised prokurörid on 1. septembri 2026 seisuga viis. Juhtiv riigiprokurör ning vanemprokurör, kes on seadusemuudatuse jõustumiseks ametis olnud alla viie aasta, loetakse määratud viieks aastaks ametisse nimetatuks alates nende varasemast ametisse nimetamisest. Selliseid prokurörid on 14.

Eelnõu § 2 näeb ette seaduse jõustumise 1. septembril 2026.

See on piisav aeg, et jõutaks pärast seadusemuudatuse vastuvõtmist Riigikogus ning Vabariigi Presidendi poolt väljakuulutamist teha vajalikud personalimuudatused. Muudatuse tulemusena liigub 19 prokuröri seniselt tähtajaliselt määramata ametikohalt viieaastase määratud tähtajaga ametikohale.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei sisalda uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul puudub kokkupuude Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Muudatuse tulemusel muutub oluliselt prokuratuuri seesmine töökorraldus, tekib võimalus prokuröri vabamalt tööpiirkonna raames kasutada. Selleks, et vähendada riski ebasoodsate mõjude avaldamiseks (ebaselgus, harjumatus ja rahulolematuse uue töökorraldusega), on vaja, et juhid selgitaksid töötajatele muutuste olemust ja ajakava, samuti oleks hea korraldada kaasavaid ühistegevusi ja -üritusi jms.

Mõju valdkond I: riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldus

Mõju sihtrühm I: prokuratuur.

ProkS-i muutmise avaldub seaduse rakendamise eelkõige mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

ProkS-i muutmise mõjutatud sihtrühm on prokurörid. Seisuga 01.01.2026 on

³⁰ [Kõrgharidusseadus–Riigi Teataja.](#)

³¹ [Sisekaitseakadeemia põhimäärus–Riigi Teataja.](#)

prokuröriteenistuses kokku 200 kohta³². Võrdluseks, et näiteks kohtuniku ametikohti on 256, millest täidetud 249 kohta³³. Ringkonnaprokuratuurides on ettenähtud 162 teenistuskoha ning Riigiprokuratuuris 37, pluss riigi peaprokurör.

2025. aastal töötas prokuratuuris sõltumata töötatud perioodi pikkusest kokku **179 prokuröri** (2024: 173), kellest vähemalt kümme kuud ühes ja samas ringkonnaprokuratuuris 105 prokuröri. Keskmiselt menetles ringkonnaprokuratuuris (v.a MKRP) töötanud prokurör ühes kuus lõpuni **6,5 kahtlustatavat** (2024: 7,3). **Enim** menetleti kahtlustatavaid **Lõuna Ringkonnaprokuratuuris-s** (6,8). **Abiprokurörid** tegid lõpliku menetlusotsuse keskmiselt 113 (2024: 125) ja **ringkonnaprokurörid** 35 (2024: 35) kahtlustatava suhtes.

Kavandatav muudatus: juhtivate riigiprokuröride ning vanemprokuröride teenistussuhte muutmine tähtajaliseks

Muudatusega kehtestatakse prokuratuuri tippjuhtidele ning struktuuriüksuste juhtidele tähtajalised teenistussuhted. Muudatusega kaasneb mõju prokuratuuri töökorraldusele ja muudatusest mõjutatud sihtrühm on prokuröriteenistuses olevad struktuuriüksuste juhid, kokku 15 prokuröri, nendest kolm juhtivat riigiprokuröri ning 12 vanemprokuröri.

Tähtajaline töösuhe soodustab struktuuriüksuste juhtide liikumist. Juhtide suurem mobiilsus võib mõjuda positiivselt nende motivatsioonile ja pühendumisele ning töö tulemuslikkusele. Tähtajalisuse laiem rakendamine võib suurendada arenguvõimaluste pakkumist.

Mõju avaldumine ja hinnang selle olulisusele: tähtajalise teenistussuhte kehtestamine prokuröriteenistuses võib avaldada mõju nii riigiprokuratuuri kui ka ringkonnaprokuratuuri struktuuriüksuste juhtide ametikohtade atraktiivsusele. Muudatus suurendab vabaneva ametikoha täitmiseks korraldatava konkursiga ametiasutuste töökoormust ja sellega kaasnevad konkursiga korraldamisega seotud kulud (nt konkursikuulutuse avaldamine).

Kavandatav muudatus: kõrgemalseisva prokuröri õigused asendamisel (prokuröri menetlusautonoomia) (ProkS § 10)

Kehtiva ProkS-i kohaselt on prokurör oma ülesannete täitmisel sõltumatu ning tegutseb seaduse ja oma veendumuse järgi (ProkS § 2). Eelnõu ei muuda seda põhimõtet, kuid täpsustab juhtimis- ja töökorralduslikke aluseid, mille kaudu kujuneb menetluslik tööjaotus prokuratuuris. Menetlusautonoomia tuumik jääb seega muutmata, ent selle teostamise viis muutub paindlikumaks.

Eelnõu olulisem muudatus autonoomia seisukohalt on §-s 10. Selle uue sõnastuse kohaselt:

- kõrgemalseisev prokurör võib alati asendada alluvat prokuröri või määrata kriminaalasja teise alluva alluvusse;
- varasem nõue „mõjuval põhjusel“ kaob.

Mõju autonoomiale:

- prokuröri sisuline veendumus jääb endiselt kaitstuks — prokurör **ei pea** taanduma enda seisukohast, kuid ta võib menetlusest eemalduda, kui juht leiab, et kriminaalmenetluses tuleks tegutseda teisiti;

³² Justiits- ja digiministri 5.11.2025 käskkiri nr 79 „Prokuratuuri teenistuskohade koosseisu kehtestamise volitamine“.

³³ [Kohtunikud 2025. aasta alguses - Kohtute aastaraamat](#).

- saab tagada kriminaalmenetlustes **ühtsed otsused**, eriti edasikaebamise küsimustes, mis on prokuratuuri institutsionaalne, mitte üksikprokuröri ülesanne;
- muudatus kaitseb autonoomiat konfliktsituatsioonides, võimaldades prokuröri jääda oma veendumuse juurde, tagades samal ajal juhtimistasandil organisatsiooni ühtse praktika.

Muudatus suurendab juhtimistasandi selgust ja järjepidevust, *piirates üksikprokuröri menetlusautonoomiat vaid ulatuses, mis on vajalik prokuratuuri kui institutsiooni ühtsuse ja tõhususe tagamiseks*. Seda võib pidada mõõdukaks ja legitiimseks piiranguks.

Kõrgemalseisva prokuröri sekkumise ulatuse mõju: eelnõu järgib KrMS-i loogikat, mille järgi menetlusosalisena esindab riiki prokuratuur tervikuna, mitte üks prokurör (KrMS §-d 318 ja 17). Sekkumise laiendamine on vajalik, et:

- vältida menetlusotsuste killustumist;
- tagada kvaliteet keerukates asjades;
- võimaldada paindlikku ressursside ümberjagamist (nt kui menetleja lahkub või koormus kasvab).

Mõju sihtrühm II: partnerasutused – uurimisasutused ja kohtud

Uurimisasutused: KrMS-i § 31 lõike 1 kohaselt on uurimisasutused oma pädevuse piires Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet, Maksu- ja Tolliamet, Konkurentsiamet, Sõjaväepolitsei, Keskkonnaamet ning Justiits- ja Digiministeeriumi vanglate osakond ja vangla, kes täidavad uurimisasutuse ülesandeid vahetult või nende hallatavate või kohalike asutuste kaudu.

Majanduslik mõju: **puudub või on vähene**.

Mõningal määral võib tekkida vajadus senisest rohkem liikuda eri asukohtade vahel ja pidada virtuaalkoosolekuid, kuid mitte sellises mahus, et see vajaks eelarvest lisaraha.

Kohtud: Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohus, Tallinna ja Tartu ringkonnakohus ning Riigikohus³⁴.

Majanduslik mõju: **puudub**.

Mõju sihtrühm III: menetlusest puudutatud isikud.

Majanduslik mõju: **puudub**.

Menetlusest puudutatud isikute jaoks majanduslik mõju puudub, kuna nende jaoks jätkub menetlus senisel viisil ja senise korra järgi.

Mõningasest võimalikust liikumisvajaduse kasvust tingitud ebaolulise majandusliku mõju riski aitavad tasakaalustada virtuaalsete vahendite senisest suurem ja efektiivsem kasutamine.

Mõju valdkond II: mõju siseturvalisusele (õnnetuste ja süütegude ennetamine ja lahendamine)

Mõju sihtrühm: õiguskaitseasutused.

Muudatusel on oluline mõju õiguskaitseasutuste – eelkõige prokuratuuri – suutlikkusele ennetada, takistada ja lahendada süütegusid ja viia ellu karistuspoliitikat.

³⁴ <https://www.kohus.ee/eesti-kohtud/kohtususteem-kolmeastmeline>.

Mõju valdkond III: mõju inimeste õigustele (inimõigustele ja õigusemõistmisele)

Mõju sihtrühm: kriminaalmenetlustest puudutatud isikud.

Mõju: **keskmine**.

Muudatusega kaasneb prognoositav positiivne mõju kriminaalmenetlusest puudutatud isikute põhiõiguste tagamisele ja õigusemõistmise efektiivsusele. Kuritegusid menetletakse senisest kvaliteetsemalt ja kiiremini ning lähtudes ühtsetest põhimõtetest. Samas ei muutu kriminaalmenetlusest puudutatud isikute jaoks kriminaalmenetluse protsess või neilt oodatav käitumine, mistõttu võib muudatuse mõju hinnata sellest aspektist pigem ebaoluliseks.

Mõju valdkond III: muudatuste mõju ettevõtete ja kodanike halduskoormusele

Muudatustel ei ole ettevõtete ja kodanike halduskoormusele mõju.

Muudatuste tõttu ei muutu kriminaalmenetlus isiku jaoks märkimisväärselt rohkem koormavaks või vähem koormavaks.

7. Seaduse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja seaduse rakendamisest eeldatavad tulud

Võimalikud kulud

Seaduse rakendamisega kaasnev suurimaks kulu on Viru ringkonnaprokuratuuri Ida-Viru maakonna prokuröridele kavandatav 20-protsendiline palgatõus. Eelduslikult leitakse vajalikud summad RES-i läbirääkimiste käigus ning realselt rakenduks muudatus alates 2027. a. Kui lisaahendeid palgakasvuks ei eraldata, peab Justiits- ja Digiministerium, konkreetselt Riigiprokuratuur, vahendid leidma valitsemisala eelarve piires. Kui eelarvevahendid puuduvad, siis Ida-Viru maakonna prokuröride palgatõusu eraldi ei tule. Oluline on seaduses sätestatu, mille kohaselt ametipalga suurendamine on võimalus, mitte kohustus.

Viru ringkonnaprokuratuur – 20% palgalisa arvestus Ida-Viru maakonnas

Ametikoht	Koosseis	Kuutasu al 01.04.26*	20% palgalisa kogu koosseisu ulatuses maksudega aastas
Juhtivprokurör	1	7 081,16	22 739,02
Vanemprokurör	2	5 900,96	37 898,33
Ringkonnaprokurör	9	5 507,57	159 173,18
Abiprokurör	9	3 304,54	95 503,85
LISASUMMA AASTAS			315 314,38

* prognoos: KRAPSi muutus

Võimalikud tulud

Tulusid ei ole võimalik prognoosida. Alates 1. märtsist 2024. a loodud majandus- ja korrupsioonikuritegude menetlustele keskenduva struktuuriüksuse tegevuse tulemusena on võimalik prioriteetseid majandus- ja korrupsioonikuritegusid kiiremini, kvaliteetsemalt ja efektiivsemalt lahendada. Võimaldades riigieelarvesse tagasi saada konfiskeeritud kriminaaltulu, väheneb kahju, mida kuritegevuse tagajärjel kannatavad nii eraisikud kui ka riik.

8. Rakendusaktid

Seadusemuudatuste jõustumisel muutub automaatselt kehtetuks (tulenevalt HMS § 93 lõikest 1) Vabariigi Valitsuse 26.02.2004. a määrus nr 46 „Ringkonnaprokuratuuride asukoha ja tööpiirkonna kehtestamine.“³⁵Regulatsioon kehtestatakse ProkS-i § 5 lõike 3 muudetud sõnastuse kohaselt justiits- ja digiministri määrusega.

Seoses ProkS § 5 lõike 4 muudatusega, millega kaotatakse ministri volitusnorm prokuratuuri osakondade loomiseks, tuleb koostada eraldi määruse eelnõu, millega prokuratuuri põhimääruse preambulist jäetakse välja viide ProkS § 5 lõikele 4.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. septembril. See on piisav aeg, et pärast seadusemuudatuse vastuvõtmist Riigikogus ning Vabariigi Presidendi poolt väljakuulutamist jõuaks teha vajalikud personalimuudatused ja vajaduse korral võimalikud IT-arendused. Muudatuse tulemusena liigub alates 1. septembrist 2026. a 19 prokurööri seniselt tähtajaliselt määramata ametikohalt viieaastase määratud tähtajaga ametikohale.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Rahandusministeeriumile ja Siseministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Riigiprokuratuurile, Eesti Advokatuurile, Riigikohtule, kõigile maakohtutele ja ringkonnakohtutele.

Eelnõu kohta esitasid arvamuse ja tagasiside Rahandusministeerium, Riigiprokuratuur, mitteametlikult Siseministeerium. Riigikohus ning Eesti Advokatuur teavitasid, et ei soovi arvamust avaldada.

---

³⁵ [Ringkonnaprokuratuuride asukoha ja tööpiirkonna kehtestamine–Riigi Teataja](#)